

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

До протоколу № 124
від 12 липня 2023 року

В И С Н О В О К

до проекту Закону України про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо запобігання та протидії насильству стосовно дітей (реєстр. № 9400 від 19.06.2023)

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій за дорученням Голови Верховної Ради України 12.07.2023 р. (протокол № 124) розглянув проект Закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо запобігання та протидії насильству стосовно дітей (реєстр. № 9400 від 19.06.2023), поданий народним депутатом України Піпою Н.Р. та іншими народними депутатами України, і зазначає таке.

У пояснювальній записці до проекту Закону визначено, що його розроблено з метою протидії, попередження та захисту від булінгу (цькування) дітей та інших учасників колективів, де з метою навчання, тренування, творчості, оздоровлення, відпочинку, лікування тощо перебувають діти.

Для досягнення цієї мети законопроектом пропонується розширити сферу адміністративної відповідальності за булінг (цькування) на інші колективи, де з метою навчання, тренування, творчості, оздоровлення, відпочинку, лікування тощо перебувають діти, а також передбачити адміністративну відповідальність за неповідомлення про випадки жорстокого поводження з дитиною, в тому числі булінгу (цькування), домашнього насильства, насильства за ознакою статі. Також законопроект передбачає можливість направлення судом особи, яка вчинила булінг (цькування), на проходження відповідної програми для таких осіб.

Міністерство фінансів України зазначає, що реалізація акту у разі його прийняття не потребуватиме додаткових витрат з Державного бюджету України.

Міністерство освіти і науки України в своєму експертному висновку повідомляє, що не має пропозицій і зауважень до тексту цього законопроекту.

Міністерство культури та інформаційної політики України підтримує із зауваженнями зазначений проект Закону України.

Зокрема, Міністерство культури та інформаційної політики звертає увагу, що поняття «підприємство, установа, організація» включає в себе всі види організаційно-правових форм юридичної особи, у тому числі заклади освіти, культури тощо.

Враховуючи зазначене, фахівці Мінкультури пропонують у пункті 4 примітки до статті 173-4 слова «у тому числі педагогічні й науково-педагогічні працівники, медичні працівники, тренери, працівники культури та інші працівники» виключити, оскільки це створює зайву деталізацію правових норм.

Міністерство молоді та спорту України підтримує зазначений законопроект із зауваженнями.

1. Фахівці Міністерства молоді та спорту України звертають увагу, що відповідно до проекту Закону № 6393-д, пов'язаного з законопроектом № 9400, керівники закладів, установ різних напрямів діяльності зобов'язані сприяти проходженню відповідної програми особою, яка вчинила насильство, особою, яка стала його свідком, або особою, яка постраждала від нього.

Водночас терміни «булінг (цькування)» та «насильство» різні за значенням.

З огляду на зазначене, потребує уточнення визначення кола осіб, для яких будуть застосовуватися програми, їх види, та ці визначення мають бути ідентичними у проекті Закону № 9400 та проекті Закону № 6393-д.

2. Експерти також звертають увагу, що у запропонованому визначенні термін «булінг (цькування)» у проекті Закону – це систематичне вчинення діянь.

Проте у проекті Закону № 6393-д визначення терміну «булінг (цькування)» не містить таке уточнення, як «систематичне вчинення діянь». Різне визначення терміну «булінг (цькування)» у законодавстві може призвести до неоднозначного та помилкового тлумачення при застосуванні правових норм відповідними суб'єктами реагування на випадки булінгу (цькування), що потребує доопрацювання з метою його однозначного визначення.

3. Фахівці Міністерства молоді та спорту України також звертають увагу на різне визначення терміну «колектив» в абзаці сімнадцятому підпункту 2 розділу I проекту Закону реєстр. № 9400 та в проекті Закону 6393-д.

4. Окрім того, як зауважили експерти, в абзаці вісімнадцятому підпункту 2 розділу I проекту Закону визначено, що «під посадовою особою розуміються керівники та працівники закладів, установ, підприємств, організацій, де перебувають діти, у тому числі педагогічні й науково-педагогічні працівники, медичні працівники, тренери, працівники культури та інші працівники, які взаємодіють з дітьми».

Водночас у законодавстві про працю визначення поняття «посадова особа» відсутнє. Отже, працівників закладів, установ, підприємств, організацій, де перебувають діти, у тому числі педагогічних й науково-педагогічних працівників, медичних працівників, тренерів, працівників культури та інших працівників, які взаємодіють з дітьми, не можна віднести до категорії «посадових осіб».

Варто також взяти до уваги, що у проекті Закону № 6393-д пропонується, що невідкладне повідомлення уповноваженого підрозділу органу Національної поліції та служби у справах дітей про випадки жорсткого поводження з дитиною безпосередньо в закладі (установі) покласти на керівника закладу (установи).

Тому варто звернути на це увагу при визначенні змісту статті 173⁶.

Крім того, фахівці пропонують абзац вісімнадцятий підпункту 2 розділу I проекту Закону викласти в такій редакції:

«4. Під посадовою особою розуміються керівники закладів, установ, молодіжних центрів, дитячих та молодіжних громадських об'єднань та інших громадських об'єднань, що є суб'єктами молодіжної роботи».

У запропонованій Мінмолодьспортом України пропозиції до проекту Закону № 6393-д щодо доповнення статтею 10-1 Закону України «Про охорону дитинства» конкретизовано перелік закладів, установ тощо, керівники яких повинні здійснювати таке повідомлення.

Міністерство внутрішніх справ України вносить такі пропозиції та зауваження до законопроекту і вважає, що цей законопроект потребує доопрацювання.

1. Зокрема, фахівці зауважують, що запропоноване авторами проекту Закону визначення терміну «булінг (цькування)» звужує можливість застосування заходів адміністративного впливу стосовно кривдника за вчинення булінгу (цькування) щодо дитини в разі, якщо булер і постраждалий не є членами одного колективу і якщо такі діяння не містять системності.

2. Статтею 153 Кримінального кодексу України передбачено кримінальну відповідальність за вчинення сексуального насильства стосовно дитини, тобто насильницьких дій сексуального характеру, не пов'язаних із проникненням в тіло іншої особи, без добровільної згоди потерпілої особи.

З метою чіткого розмежування норм адміністративного та кримінального законодавства під час визначення кваліфікації сексуального насильства відносно дитини фахівці вважають за доцільне при визначенні терміну «булінг (цькування)» виключити слово «сексуального».

3. Проект Закону, як зауважують фахівці, пропонує доповнити статтю 173⁴ КУпАП частиною третьою, якою встановити відповідальність за булінг (цькування), учинений посадовою особою, яка під час виконання своїх обов'язків контактує з дітьми або на яку покладено обов'язки щодо виховання чи лікування (реабілітації) дітей.

Експерти звертають увагу, що на сьогодні як у законодавстві України, так і в тексті проекту Закону не визначено, що слід розуміти під терміном «контакт з дітьми» у розумінні цієї статті КУпАП, що може призвести до неоднозначного застосування вказаної норми на практиці.

4. Законодавцем також пропонується доповнити КУпАП статтею 173⁶, яка визначає адміністративну відповідальність за неповідомлення уповноваженому підрозділу органів Національної поліції України та службі у справах дітей про випадки жорстокого поводження з дитиною.

Експерти звертають увагу, що на сьогодні постановою Кабінету Міністрів України від 01 червня 2020 року № 585 встановлено порядок забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, яким визначено коло осіб, зобов'язаних повідомляти органи Національної поліції та службу у справах дітей про дитину, яка постраждала від жорстокого поводження або життя чи здоров'ю якої загрожує небезпека.

5. Пропонується також доповнити статтю 1 Закону України «Про охорону дитинства» абзацами, якими встановити визначення термінів «програма для особи, яка вчинила булінг (цькування)» та «програма для особи, яка постраждала від булінгу (цькування) або стала його свідком».

Фахівці звертають увагу на те, що в запропонованих розробником визначеннях пропонується імплементація термінів «нова, неагресивна психологічна модель поведінки», «приватні стосунки» та «відповідальне ставлення», що не відповідає вимогам принципу юридичної визначеності.

Таким чином, зазначене потребує доопрацювання, зокрема в частині нормативно-правового врегулювання та приведення термінології до юридичних норм.

На засіданні підкомітету з питань загальної середньої, інклюзивної освіти та освіти на тимчасово окупованих територіях 10 липня 2023 року було розглянуто зазначений проект Закону і рекомендовано прийняти його за основу.

Заслухавши інформацію ініціатора законопроекту, народного депутата України Піпи Н.Р. та голови підкомітету з питань загальної середньої, інклюзивної освіти та освіти на тимчасово окупованих територіях Лис О.Г., Комітет з питань освіти, науки та інновацій **ухвалив:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 1 частини першої статті 114 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» проект Закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо запобігання та протидії насильству стосовно дітей (реєстр. № 9400 від 19.06. 2023), поданий народним депутатом України Піпою Н.Р. та іншими народними депутатами України, за результатами його розгляду в першому читанні прийняти за основу.

2. Направити цей Висновок Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності, визначеного головним з опрацювання цього законопроекту.

Голова Комітету

Сергій БАБАК